Съфинансирано от Европейския съюз

Проект № BGRS0200011
„Културно-историческото наследство на трансграничния регион като двигател на интегрирания устойчив туризъм“

Interreg IPA Bulgaria – Serbia

Водещ партньор: Община Град Пирот

Партньор №2: Община Монтана

Партньор №3: Агенция за развитие на Северозападна България

Партньор №4: Музей „Понишавието“ Пирот

Обща стойност: 1 042 964.85 €, безвъзмездно финансиране

Източник на финансиране: програма INTERREG VI-A IPA България – Сърбия 2021-2027

Срок за изпълнение: 23.06.2027 г.

Настоящият проект ще допринесе за насърчаване на интегрираното и социално икономическо и екологично местно развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурност в райони, различни от градските райони

Специфична цел : Разработване на атрактивен, всесезонен туристически продукт чрез интелигентни решения, които осигуряват универсален достъп и участие

Основната цел е да се подобри разпознаваемостта на регионите Пирот и Монтана като уникална за туризма територия, чрез нов подход в популяризирането чрез дигиталната мрежова платформа и създаване на оригинален туристически продукт/приложение „Камък по камък – пътищата на крепостите“. Той на практика ще води от крепости, реконструирани в рамките на този проект, като също така ще идентифицира други секторно интегрирани заинтересовани страни (културни и туристически организации, МСП, НПО и т.н.) и места по нов проектиран маршрут.

Същността на проекта се състои в аварийна реставрация, консервация и социализация на археологически обекти на северозападната част на крепостта "КАЛЕТО", гр. Монтана

ДЕЙНОСТ 1

Спешна реставрация и консервация на руините в югоизточната част на крепост Калето, част от АНТИЧЕН ГРАД МОНТАНА-подобект-„Б“ ЕТАП 1

Консервацията и реставрацията на фасадата и защитните "шапки" на стените не са извършвани систематично. На по-голяма височина са запазени автентичните сгради на околните крепостни

стени. Стените са изградени от необработени и полуобработени, разнородни и неправилно оформени плочи от местна кариера за хоросан. Те са поставени на места и между редове, за да запълнят неравномерни празнини. Консервационно-реставрационната надстройка има защитно-реставрационна функция. При огледа на много места са установени разрушения, които се считат за резултат от вандализъм: най-често стените на входовете на помещенията са били срутени, стълбите са били изграждани отново от камък, отделни речни камъни са били изваждани от "шапките на стените" и др. Означената връзка, направена между оригинала и консервационната стена, е частично нарушена. Инфраструктурните дейности на обекта ще включват: Подготовка за консервация - реставрационни работи; Консервационни дейности; Реставрационни дейности. Реставрацията ще се извършва на места с липсващи единични камъни, а каверните ще бъдат запълнени с камъни с подходящ размер върху хоросан и др. В резултат на това е възстановен оригиналният вид на археологическия комплекс. -Социализация и експониране. Тази част от откритите, консервирани и експонирани археологически структури на територията на древна Монтана може да бъде място, срещу което да се провеждат различни видове културни събития: концерти, рецитали, възстановки на исторически събития и др., както и за хора в неравностойно положение. Във връзка с обявената извънредна ситуация и необходимостта от възстановяване и консервация на руините в югоизточната част на „Калето“; през март 2023 г. е извършено структурно обследване. Окончателното заключение е: По време на аварийните строителни дейности не е необходимо структурно укрепване на разрушените стени. Крепостните стени в югоизточната част са в добро техническо състояние - следва да се извърши авариен ремонт предимно на фасадите и защитната „шапка“ на короните им. Археологическият обект е в състояние да издържи без големи повреди натоварвания от природни явления - проливни дъждове и земетресения. Инфраструктурните работи ще бъдат контролирани от оторизирани органи. Очаквано време за завършване на работите 12 месеца. Отговорен партньор: Община Монтана.

С реставрацията и консервацията на обекта ще бъде инсталирана сцена и крепостна аудио информационна система. Чрез тях крепостта ще придобие допълнителна популярност и може да бъде място за различни културни събития, което от своя страна ще повиши допълнително привлекателността на трансграничния район

Обект на проекта са останките от входа на крепостта в две крепостни стени и части от стените на сгради, включително параклис, съществуващи в югоизточна посока - крепостта Калето в Монтана.

Проектът ще продължи предишната реставрация на крепостта като част от съвместен проект с град Пирот и ще формира основата за всички трансгранични дейности в рамките на това проектно предложение.

Предистория: Консервацията и реставрацията на фасадата и защитните „шапки“ на стените не са извършвани систематично. На по-голяма височина са запазени автентичните сгради на околните крепостни стени. Стените са изградени от необработени и полуобработени, разнородни и неправилно оформени плочи от местна кариера за хоросан. Те са поставени на места и между редове, за да запълнят неравномерни празнини.

Консервационно-реставрационната надстройка има защитно-реставрационна функция. При огледа на много места са открити разрушения, които се считат за резултат от вандализъм: най-често стените на входовете на помещенията са били срутени, стълбите са били изградени отново от камък, отделни речни камъни са били извадени от „стенни шапки“ и др.

Означената връзка, направена между оригинала и консервационната стена, е частично нарушена. Инфраструктурните дейности на обекта ще включват:

Подготовка за консервация - реставрационни работи;

- Консервационни дейности;

- Реставрационни дейности

Реставрацията ще се извършва на места с липсващи единични камъни, а каверните ще бъдат запълнени с камъни с подходящ размер върху хоросан и др. щети. В резултат на това е възстановен оригиналният вид на археологическия комплекс.

- Социализация и експониране

Тази част от откритите, консервирани и експонирани археологически структури на територията на древна Монтана може да бъде мястото, на което да се провеждат различни видове културни събития: концерти, рецитали, възстановки на исторически събития и др., както и за хора в неравностойно положение.

Във връзка с обявеното извънредно положение и необходимостта от възстановяване и консервация на руините в югоизточната част на „Калето“; През март 2023 г. е извършено структурно обследване. Окончателното заключение е: По време на аварийните строителни дейности не е необходимо структурно укрепване на разрушените стени. Крепостните стени в югоизточната част са в добро техническо състояние - авариен ремонт следва да се извърши предимно по фасадите и защитната „шапка“ на техните корони. Археологическият обект е в състояние да издържи без големи повреди натоварвания от природни явления - проливни дъждове и земетресения. Инфраструктурните работи ще бъдат контролирани от оторизирани органи. Очаквано време за завършване на работите 12 месеца.

ДЕЙНОСТ 2.1

Създаване на дигитална мрежова платформа за подпомагане на интегрираното развитие на туризма

Платформата ще бъде създадена с цел правилно популяризиране на дейностите и резултатите от проекта, като по този начин ще представи зрелостта на проекта. Тя ще бъде достъпна на три езика (български, сръбски, английски) с не само информативен, но и интерактивен подход. Платформата не е предназначена само за партньори по проекта, но мрежата от бенефициенти ще бъде много по-широка, което означава, че реализацията на проекта е начален етап в по-нататъшния процес на създаване на „туристически хъб“. Туристическите хъбове са съвременни инструменти за популяризиране на туризма, които могат да се прилагат в граничната територия Пирот-Монтана, и чрез тази платформа потребителите на платформата ще бъдат запознати и обучени за тази иновация. Така, в рамките на платформата ще бъде възможна регистрация на бенефициенти по сектори, които допринасят за развитието на туризма (култура, опазване на околната среда, образование, икономика, неправителствени организации), за да се улесни взаимната комуникация и да се създадат съвместни инициативи, подходи и проекти за развитие. Основният раздел на платформата ще включва обща информация за проекта, дейностите, целите и резултатите. Ще бъдат достъпни и всички публикации, материали от семинари, видеоклипове и др., които регистрираните бенефициенти на платформата ще могат да видят. Благодарение на подобрената комуникация, платформата ще разполага с „чат кът“, който ще функционира като виртуално работно пространство на заинтересовани бенефициенти от двете страни на границата, които ще стигнат до съвместни инициативи и решения чрез многосекторен подход и обмен на идеи. По този начин ще се осигурят взаимни разговори, организирани срещи и дискусии, всичко това с цел прилагане на съвместни интегрирани мерки за развитие на устойчив туризъм в трансграничния регион по време и след края на проекта. Идеята е по време на изпълнението на проекта заинтересованите потребители на платформата да възприемат и популяризират иновативното определение за туризъм на граничната територия Пирот-Монтана, по отношение на необходимата комуникация, допълване на техните продукти, услуги и други дейности. Те самите трябва да създадат свои собствени пакети за туристите, в смисъл, че посетителят, който идва да посети паметника на културата, иска да си купи сувенир, иска да посети някакво културно събитие, да чуе нещо за нематериалното наследство, да опита местна храна. НПО-тата играят важна роля в този процес, тъй като са много активни в повишаването на осведомеността на населението по много въпроси, свързани с туризма, като например околна среда, традиции, културно наследство, младежки обмен и др. Музеят на Понишавле, като партньор в Пирот, ще бъде отговорен за тази дейност.

ДЕЙНОСТ 2.2

Разработване на иновативен брандиран туристически продукт „Камък по камък-пътища към крепости”

Като иновативно решение ще бъде създаден брандиран туристически продукт „Камък по камък – пътища на крепостите“. Това е приложение, където, камък по камък, чрез виртуална обиколка, посетителите ще се доближат до историята и културата по специфичен начин чрез разказ, симулация и визуализация.

Новият туристически продукт има за цел да свърже заинтересовани страни от различни райони чрез туристическата верига от локации, които са неизбежни по новосформирания маршрут. Това няма да е обикновен маршрут, а ще бъде тематично свързан, започвайки от крепостите и екскурзоводите, съгласно принципа на допълване към всяка нова локация.

Започвайки от крепостите, всяка от локациите по маршрута ще бъде едно от звената във веригата. Въпреки че са от различни сектори на развитие, те допринасят за съвместимостта на туристическата оферта. По този начин посетителят започва обиколка от крепостта в Пирот (обратно), където ще бъде виртуално воден през мястото по оригинален начин, не само чрез простото представяне на исторически данни, но и чрез спецификата на обичаите, свързани с крепостта през епохалното ѝ развитие до наши дни. Маршрутът продължава с Музея, следващото място във веригата, което има своя собствена история и е надградено до крепостта в Пирот. Там екскурзоводът ще разкаже и за нематериалното културно наследство, свързано с този паметник на културата, включително паралелна картина на музея днес като място за културни събития, местоположение, подходящо за филми, експозиции и др. Музеят специално популяризира килимарството/килима, сувенирите и грънчарството, което е предпоставка за преминаване към ново звено във веригата (килимарска кооперация, сдружения на стари занаяти и др.). Там ще бъде възможно да се види историята на занаятите от предприемачи, които се занимават с този занаят в Пирот. Като се има предвид, че старите занаяти са връзка между два трансгранични региона, виртуална връзка ще бъде възможна чрез кликване върху приложението, което ще прехвърли посетителя от другата страна на границата с нов разказ за стари занаяти, особено килима, също тъкан в района на Монтана. Старите занаяти ще бъдат показани с автентична анимация, която може да мотивира потребителя на приложението да посети мястото на живо, да си вземе сувенир и да научи много повече за тяхната работа. Връзката между трансграничните региони преминава през Старата планина, която също ще бъде препоръчително място за обиколка с уникална презентация и история. По подобен начин, чрез взаимна връзка, по виртуалния маршрут ще бъдат открити гастрономическа кухня, културни събития и туристически центрове. Нов туристически продукт ще бъде резултат от сътрудничеството между партньорите с професионална технологична подкрепа при разработването на уеб приложението. Приложението (SR/BG/EN езици) също ще може да бъде надграждано в бъдеще с нови локации/звена във веригата, което ще бъде допълнително предизвикателство за тази територия

ДЕЙНОСТ 2.3

Разработване на WEB базирана интерактивна аудио и видео гид система за крепостта Монтана.

Ще бъде разработена WEB-базирана интерактивна аудио и видео гид система за крепостта Монтана. QR кодове ще бъдат поставени на различни части на крепостта. След сканиране те ще препращат към съответните страници с аудио съдържание.

Те ще стартират аудио или видео файл с информация за живота в съответната част на крепостта.

Освен това ще бъдат създадени три видеоклипа, за да се пресъздаде атмосферата и начина на живот в крепостта през римската епоха. Те ще представят по атрактивен начин ритуалите и навиците на местното население през римската епоха. Ще бъдат представени древноримски трапези, ястия и пиршества, както и римски бани, римска сватба, елементи от живота на военния гарнизон. Туристите ще имат достъп до клиповете чрез просто сканиране на QR код с телефоните си.

ДЕЙНОСТ 2. 4

Създаване на работна група за оформяне на експозиционни щандове в Пиротска крепост - върху преградни стени на Долния град.

ДЕЙНОСТ 2. 5

Популяризиране на трансграничния регион Монтана-Пирот като марка за културен туризъм

ДЕЙНОСТ 2. 6

Организиране на начална пресконференция

ДЕЙНОСТ 3.1

Организиране на туристически регионален форум в община Монтана

ДЕЙНОСДТ 3.3

Събития за представяне на облагороденото културно наследство в Монтана

Като иновативно решение проектът предвижда създаването на нов туристически продукт като брандиран маркетингов пакет „Камък по камък-пътища на крепости”. Планът е да се създаде приложение, чрез което чрез виртуална обиколка на двете крепости, както и на други обекти, които свързват района на Пирот и Монтана, посетителите да бъдат доближени до историята, културата по специфичен начин чрез разказ, симулация и визуализация. Маршрутът ще включва няколко тематично обособени локации, които са секторно интегрирани с тези крепости (музеи, сдружения за занаяти и сувенири, етно къщи, природен парк) и допринасят за конкурентоспособността на района. Целта на този нов продукт/пакет е също така да информира и привлече потребителите на приложението да посетят на живо целевия регион и да се докоснат до историята на виртуалното ръководство/презентация. В допълнение към това приложение проектът ще включва създаване на дигитална мрежова платформа на три езика (BG,SR,EN), където ще бъде представен проектът. В рамките на платформата ще бъде възможно регистриране на бенефициенти по сектори, които допринасят за развитието на туризма (култура, опазване на околната среда, образование..) с цел улесняване на взаимната комуникация и създаване на съвместни инициативи, подходи и проекти за развитие.

Дигитализираният и разпознаваем туристически продукт „Камък по камък-пътища на крепости“, който ще бъде разработен по време на проекта, ще се фокусира върху

реконструирани крепости, но освен тях, по много оригинален и информативен начин ще включва и други локации в трансграничния регион, доближаващ потребителите до различни епохи, събития и исторически факти. Целта на този пакет е да насърчи потребителите на приложението лично да посетят целевия регион, да научат, изживеят и да се върнат отново по този маршрут .

Уеб приложението ще бъде достъпно на уебсайтовете на партньорите и други заинтересовани страни по проекта, както и на новосъздадената дигитална платформа на проекта.

Проекта ще подобри разпознаваемостта на регионите Пирот и Монтана като уникална за туризма територия, чрез нов подход в популяризирането чрез дигиталната мрежова платформа и създаване на оригинален туристически продукт/приложение „Камък по камък – пътищата на крепостите“, което е в съответствие с индикаторите: *Пилотни дейности и съвместно разработени решения*

.

Дигитализираният и разпознаваем туристически продукт „Камък по камък-пътища на крепости“ ще се фокусира върху реконструирани крепости, но н ще включва и други локации в трансграничния регион, доближаващ потребителите до различни епохи, събития и исторически факти като по този начин ще насърчи потребителите на приложението лично да посетят целевия регион, да научат, изживеят и да се върнат отново по този маршрут ,което ще увеличи туристическата атрактивност на района, също индикатор.

Ще се реставрира и съхрани културно наследство, ще се увеличи броя на посетителите, дейности отговарящи на индикаторите: *Брой подкрепени културни и туристически обекти и брой посетители на културни и туристически обекти.*

Съфинансирано от Европейския съюз

Project № BGRS0200011
„Cultural-historical Heritage of The Cross-border Region as A Driver of Integrated Sustainable Tourism"

Interreg IPA Bulgaria – Serbia

- Lead partner: City Municipality of Pirot
- Partner No. 2: Municipality of Montana
- Partner No. 3: Agency for Regional Development of Northwest Bulgaria
- Partner No. 4: Museum "Ponišavlje" Pirot
- Total value: €1,042,964.85, grant funding
- Source of funding: INTERREG VI-A IPA Bulgaria - Serbia 2021-2027 programme
- Implementation period: 23.06.2027

This project will contribute to promoting integrated and socio-economic and environmental local development, culture, natural heritage, sustainable tourism, and security in areas other than urban areas.

Specific objective: Developing an attractive, all-season tourist product through smart solutions that ensure universal access and participation. The main goal is to improve the recognizability of the Pirot and Montana regions as a unique territory for tourism, through a new approach to promotion via the digital network platform and the creation of an original tourist product/application "Stone by stone - the paths of the fortresses". In practice, it will lead from fortresses reconstructed within the framework of this project, while also identifying other sectorally integrated stakeholders (cultural and tourism organizations, SMEs, NGOs, etc.) and locations along a newly designed route.

The essence of the project consists of emergency restoration, conservation, and socialization of archaeological sites in the northwestern part of the "KALETO" fortress, city of Montana.

ACTIVITY 1 Emergency restoration and conservation of the ruins in the southeastern part of the Kaleto fortress, part of the ANCIENT CITY OF MONTANA-subsite-"B" STAGE 1.

The conservation and restoration of the facade and the protective "caps" of the walls have not been carried out systematically. Authentic structures of the surrounding fortress walls are preserved at a greater height. The walls are built of unworked and semi-worked, heterogeneous and irregularly shaped slabs from a local quarry using mortar. They are placed in spots and between rows to fill irregular gaps; the conservation-restoration superstructure has a protective-restoration function. During the inspection, destruction was found in many places, which is considered the result of vandalism: most often the walls of the entrances to the premises were collapsed, stairs were rebuilt with stone, individual river stones were removed from the "wall caps", etc. The marked connection made between the original and the conservation wall is partially disrupted.

The infrastructure activities on the site will include: Preparation for conservation - restoration works; Conservation activities; Restoration activities. The restoration will be carried out in places with

missing single stones, and the cavities will be filled with stones of a suitable size on mortar, etc. As a result, the original appearance of the archaeological complex is restored. - Socialization and exhibition. This part of the exposed, conserved, and exhibited archaeological structures on the territory of ancient Montana can be a place where various types of cultural events can be held: concerts, recitals, reenactments of historical events, etc., as well as for disadvantaged people.

In connection with the declared emergency situation and the need to restore and conserve the ruins in the southeastern part of "Kaleto"; a structural survey was carried out in March 2023. The final conclusion is: During the emergency construction activities, no structural strengthening of the ruined walls is necessary. The fortress walls in the southeastern part are in good technical condition - emergency repairs should be carried out primarily on the facades and the protective "cap" of their crowns. The archaeological site is able to withstand loads from natural phenomena - torrential rains and earthquakes - without major damage. Infrastructure works will be supervised by authorized bodies; expected time for completion of works is 12 months. Responsible partner: Municipality of Montana.

With the restoration and conservation of the site, a stage and a fortress audio information system will be installed. Through them, the fortress will gain additional popularity and can be a venue for various cultural events, which in turn will further increase the attractiveness of the cross-border area.

The object of the project is the remains of the entrance to the fortress in two fortress walls and parts of the walls of buildings, including a chapel, existing in a southeastern direction - the Kaleto fortress in Montana. The project will continue the previous restoration of the fortress as part of a joint project with the city of Pirot and will form the basis for all cross-border activities within this project proposal.

Background: The conservation and restoration of the facade and the protective "caps" of the walls have not been carried out systematically. Authentic structures of the surrounding fortress walls are preserved at a greater height. The walls are built of unworked and semi-worked, heterogeneous and irregularly shaped slabs from a local quarry using mortar. They are placed in spots and between rows to fill irregular gaps. The conservation-restoration superstructure has a protective-restoration function. During the inspection, destruction was found in many places, which is considered the result of vandalism: most often the walls of the entrances to the premises were collapsed, stairs were rebuilt with stone, individual river stones were removed from the "wall caps", etc. The marked connection made between the original and the conservation wall is partially disrupted. The infrastructure activities on the site will include:

- Preparation for conservation - restoration works;
- Conservation activities;
- Restoration activities.

The restoration will be carried out in places with missing single stones, and the cavities will be filled with stones of a suitable size on mortar, etc. damages. As a result, the original appearance of the archaeological complex is restored.

- Socialization and exhibition.

This part of the exposed, conserved, and exhibited archaeological structures on the territory of ancient Montana can be the place where various types of cultural events can be held: concerts, recitals, reenactments of historical events, etc., as well as for disadvantaged people.

In connection with the declared state of emergency and the need to restore and conserve the ruins in the southeastern part of "Kaleto"; A structural survey was carried out in March 2023. The final conclusion is: During the emergency construction activities, no structural strengthening of the ruined walls is necessary. The fortress walls in the southeastern part are in good technical condition - emergency repairs should be carried out primarily on the facades and the protective "cap" of their crowns. The archaeological site is able to withstand loads from natural phenomena - torrential rains and earthquakes - without major damage. Infrastructure works will be supervised by authorized bodies. Expected time for completion of works is 12 months.

ACTIVITY 2.1 Creation of a digital network platform to support the integrated development of tourism. The platform will be created with the aim of properly promoting the project's activities and results, thereby presenting the maturity of the project. It will be available in three languages (Bulgarian, Serbian, English) with not only an informative, but also an interactive approach. The platform is not intended solely for project partners, but the network of beneficiaries will be much broader, which means that the project implementation is an initial stage in the further process of creating a "tourism hub". Tourism hubs are modern tools for tourism promotion that can be applied in the Pirot-Montana border territory, and through this platform, platform users will be introduced to and trained in this innovation. Thus, within the platform, it will be possible to register beneficiaries by sectors that contribute to tourism development (culture, environmental protection, education, economy, non-governmental organizations) in order to facilitate mutual communication and create joint initiatives, approaches, and development projects.

The main section of the platform will include general information about the project, activities, goals, and results. All publications, seminar materials, videos, etc., will also be available for the registered beneficiaries of the platform to view. Thanks to improved communication, the platform will have a "chat corner" that will function as a virtual workspace for interested beneficiaries on both sides of the border, who will reach joint initiatives and solutions through a multi-sectoral approach and exchange of ideas. In this way, mutual conversations, organized meetings, and discussions will be ensured, all with the goal of implementing joint integrated measures for the development of sustainable tourism in the cross-border region during and after the end of the project.

The idea is that during the project implementation, interested platform users will adopt and promote the innovative definition of tourism in the Pirot-Montana border territory, in terms of necessary communication, complementing their products, services, and other activities. They themselves should create their own packages for tourists, in the sense that a visitor who comes to visit a cultural monument wants to buy a souvenir, wants to visit some cultural event, to hear something about the intangible heritage, to try local food. NGOs play an important role in this process, as they are very active in raising public awareness on many tourism-related issues, such as environment, traditions, cultural heritage, youth exchanges, etc. The Ponišavlje Museum, as a partner in Pirot, will be responsible for this activity.

ACTIVITY 2.2 Development of an innovative branded tourist product "Stone by stone - paths to fortresses". As an innovative solution, a branded tourist product "Stone by stone - paths of fortresses" will be created. This is an application where, stone by stone, through a virtual tour, visitors will be brought closer to the history and culture in a specific way via narration, simulation, and visualization. The new tourist product aims to connect stakeholders from different areas through the tourist chain of locations that are unavoidable along the newly formed route. This will not be an ordinary route, but will be thematically connected, starting from the fortresses and tour guides, according to the principle of complementarity to each new location. Starting from the fortresses, each of the locations along the route will be one of the links in the chain. Even though they are from different development sectors, they contribute to the compatibility of the tourist offer.

In this way, the visitor starts a tour from the fortress in Pirot (backwards), where they will be virtually guided through the site in an original way, not only through the simple presentation of historical data, but also through the specifics of customs related to the fortress during its epochal development to the present day. The route continues with the Museum, the next place in the chain, which has its own history and is upgraded to the fortress in Pirot. There, the tour guide will also talk about the intangible cultural heritage related to this cultural monument, including a parallel picture of the museum today as a venue for cultural events, a location suitable for films, exhibitions, etc. The museum specially promotes carpet making/carpets, souvenirs, and pottery, which is a prerequisite for moving to a new link in the chain (carpet cooperative, associations of old crafts, etc.). There it will be possible to see the history of the crafts from entrepreneurs dealing with this craft in Pirot.

Considering that old crafts are a link between two cross-border regions, a virtual connection will be possible by clicking on the app, which will transfer the visitor to the other side of the border with a new narrative about old crafts, especially the carpet, also woven in the Montana area. The old crafts will be shown with authentic animation that can motivate the app user to visit the place live, get a souvenir, and learn much more about their work. The connection between the cross-border regions passes through the Stara Planina (Balkan Mountains), which will also be a recommended touring location with a unique presentation and history. Similarly, through interconnection, gastronomic cuisine, cultural events, and tourist centers will be discovered along the virtual route. A new tourist product will be the result of cooperation between partners with professional technological support in developing the web application. The application (in SR/BG/EN languages) will also be upgradeable in the future with new locations/links in the chain, which will be an additional challenge for this territory.

ACTIVITY 2.3 Development of a WEB-based interactive audio and video guide system for the Montana fortress. A WEB-based interactive audio and video guide system for the Montana fortress will be developed. QR codes will be placed in different parts of the fortress. After scanning, they will redirect to corresponding pages with audio content. They will launch an audio or video file with information about life in the respective part of the fortress. In addition, three videos will be created to recreate the atmosphere and lifestyle in the fortress during the Roman era. They will present in an attractive way the rituals and habits of the local population during the Roman era. Ancient Roman feasts, dishes, and banquets will be presented, as well as Roman baths, a Roman wedding, and elements of the life of the military garrison. Tourists will have access to the videos simply by scanning a QR code with their phones.

ACTIVITY 2.4 Creation of a working group for shaping exhibition stands in the Pirot fortress - on the partition walls of the Lower Town.

ACTIVITY 2.5 Promoting the Montana-Pirot cross-border region as a brand for cultural tourism.

ACTIVITY 2.6 Organizing an initial press conference.

ACTIVITY 3.1 Organizing a regional tourism forum in the municipality of Montana.

ACTIVITY 3.3 Events to present the improved cultural heritage in Montana.

As an innovative solution, the project envisions the creation of a new tourist product as a branded marketing package "Stone by stone - paths of fortresses". The plan is to create an application through which, via a virtual tour of the two fortresses, as well as other sites connecting the Pirot and Montana area, visitors will be brought closer to the history and culture in a specific way through narration, simulation, and visualization. The route will include several thematically designated locations that are sectorally integrated with these fortresses (museums, associations for crafts and souvenirs, ethno houses, natural park) and contribute to the competitiveness of the area. The purpose of this new product/package is also to inform and attract the app users to visit the target region live and experience the story of the virtual guide/presentation.

In addition to this application, the project will include the creation of a digital network platform in three languages (BG, SR, EN) where the project will be presented. Within the platform, it will be possible to register beneficiaries by sectors contributing to tourism development (culture, environmental protection, education...) in order to facilitate mutual communication and create joint initiatives, approaches, and development projects. The digitized and recognizable tourist product "Stone by stone - paths of fortresses", which will be developed during the project, will focus on reconstructed fortresses, but besides them, in a very original and informative way, it will also include other locations in the cross-border region, bringing users closer to different eras, events, and historical facts. The goal of this package is to encourage app users to personally visit the target region, to learn, experience, and return again along this route. The web application will be available on the websites of the partners and other project stakeholders, as well as on the newly created digital platform of the project.

The project will improve the recognizability of the Pirot and Montana regions as a unique territory for tourism, through a new promotional approach via the digital network platform and the creation of an original tourist product/application "Stone by stone - the paths of fortresses", which is in accordance with the indicators: Pilot actions and jointly developed solutions. . The digitized and recognizable tourist product "Stone by stone - paths of fortresses" will focus on reconstructed fortresses, but will also include other locations in the cross-border region, bringing users closer to different eras, events, and historical facts, thereby encouraging the application users to personally visit the target region, learn, experience, and return again along this route, which will increase the tourist attractiveness of the area, also an indicator. Cultural heritage will be restored and preserved, and the number of visitors will increase, activities corresponding to the indicators: Number of supported cultural and tourist sites and number of visitors to cultural and tourist sites.